Anul al 55-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei

Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. No. 120.288/932

Nr. 193 Marţi 19 Iulie 1938
12 Pagini P.

„ASOCIAŢIUNII" CENTRALA SIBIIU

ABONAMENTE IN ŢARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poştal şi valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN ŢARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. şi UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ şi UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR şi ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Avionul păcii

Pământul s'a micşorat din nou. Intr'un sbor, care va însemna o dată în istoria aviaţiei, aviatorul Hughes şi tovarăşii săi au făcut ocolul lumii, în 3 zile, 19 ore, 14 minute şi 10 secunde.

Cităm minutele şi secundele, fiindcă sunt tot aşa de importante ca zilele şi ceasurile. Ele pun în lumină minuţioasa pregătire ştiinţifică a sborului în jurul pământului şi triumfala biruinţă, pe care viteza pusă în serviciul omului o dobândeşte contra inerţiei timpului, servitor al eternităţii.

In lupta dintre timp şi spaţiu, avionul e mereu învingător. Pacea ar trebui să fie beneficiara acestei victorii. Cine a sburat ştie cât de mici sunt oamenii văzuţi de sus şi cât de neînsemnată apare din înălţimea văzduhului forfotirea sarbădă a vieţii umane. Frontierele, care costă atâtea jerfe şi sânge, dispar în sborul grăbit şi înalt al avionului. In câteva ceasuri de sbor, aviatorul traversează ţări întregi, care reprezintă veacuri de muncă şi suferinţă. La 3000 de metri de înălţime, cu o viteză de 350 de kilometri pe oră, toate năzuinţele de glorie, toate visurile de mărire şi toate urile seculare ale popoarelor par deşerte.

Asemenea gânduri nobile au frământat de sigur, în cursul călătoriei sale, mintea lui Hughes, încordată, din toate puterile, pentru atingerea ţelului. Ajuns la New-York, în scurta cuvântare, pe care a ţinut-o la recepţia triumfală ce i s'a făcut la primăria marei metropole americane, Hughes a declarat: „Sborul meu era închinat marei fraternităţi din lumea aviaţiei. Nădăjduesc că raidul, pe care l-am terminat, va întări legăturile de frăţie şi prietenie dintre toţi aviatorii din lume. Dacă raidul nostru va putea servi, într'o cât de mică măsură, să arate lumii, cât de mare armă în serviciul păcii poate fi aviaţia, străduinţele şi cheltuelile noastre vor fi răsplătite".

Atitudine specific americană, în care pregătirea materială cea mai riguroasă şi mai pozitivă se uneşte cu idealismul nobil al apostolatului pentru pace! Avionul păcii! Ce vis frumos! Dar pentru moment numai un vis al precursorilor. In aşteptare, avionul rămâne mai de grabă un teribil instrument de războiu, decât o unealtă de pace.

In producţia şi utilizarea aviaţiei mondiale, avioanele, care transportă gândurile de prietenie, strâng legăturile economice, apropie popoarele, micşorează suprafaţa globului, reprezintă 10-15 la sută, faţă de cele care recunosc forţele adversarilor, gonesc în aer într'o cursă mortală pe camarazii aviatori din cealaltă tabără, bombardează masse anonime de luptători şi fac să curgă sânge din trupuri nevinovate de femei şi de copii.

LUNA CĂRŢII

CARTEA DE MATEMATICI

de prof. VICTOR VÂLCOVICI

Ştiinţa numerelor şi a formelor geometrice pătrunde adânc în viaţa omului modern.

Nu poţi face un pas în lumea civilizaţiei fără să nu te izbeşti de o socoteală. Fie că-ţi socoteşti timpul în raport cu împlinirea unui program, fie că trebue să apreciezi cât mai apropiat o distanţă de parcurs, fie că ai nevoe de volumul unui corp pe care-l poţi asemui unei figuri geometrice — controlaţi-vă viaţa ceva mai critic şi veţi vedea că matematica vă învălue toată activitatea şi vă protege împotriva multor erori, dintre care unele ar putea fi catastrofale.

Nu încape nici o îndoială azi că primele licăriri de inteligenţă ale omenirii au apărut odată cu numerele.

Adevărat că

Orice neam începe
Intâi prin poezie
Fiinţa de-şi pricepe.

Dar poezia aceia trebue să aibă la bază o socoteală de silabe, un ritm de accent, care presupune o perioadă matematică precisă.

Inainte de poezie omul a avut trebuinţă de hrană trupească, pe care şi-a câştigat-o cu sforţări matematice: calcule de timp şi de spaţiu.

Poate şi aşa se explică vechimea ştiinţelor matematice ca disciplină de gândire.

Căci speculaţia matematică are o vechime care cu adevărat se pierde în negura vremurilor. Ce Romani, ce Greci, ce Indieni! Avem dovezi azi de existenţa speculaţiilor matematice cu mii de ani înainte de era creştină.

Şi vedeţi de altfel ce carieră strălucită a făcut ideia matematică.

Trecută prin filtrul fin şi fecund al gândirii greceşti, matematica ia o înfăţişare de dominaţie absolută pe tărâmul speculaţiei pozitive de orice

(Continuare in pag. 2-a)

Hramul monastirii din Vâlcov

Călugări dela monastirea „Sf. Petru şi Pavel" pregătind tradiţionalul borş

După doi ani de războiu în Spania

Se împlinesc doi ani de la isbucnirea războiului civil din Spania. La 17 Iulie 1936, armata din Maroc dedea semnalul revoluţiei. La 18 Iulie Burgos, Sevilla, Valladolid se ridicau în potriva guvernului legal. In câteva zile Navara, o parte din Castilia, din Aragon şi din Andalusia se asociau mişcării insurecţionale, care trebuia să devie treptat o cruciadă naţionalistă pentru recucerirea Spaniei. După doi ani de lupte, forţele eri insurgente, azi naţionaliste, ocupă mai bine de două treimi din ţară.

Mare şi nobilă naţiune, cu un strălucit trecut imperial, după un secol de războaie civile, de dictatură şi anarhie, de monarhie şi de republică, de lupte între pretendenţi şi de certuri între partizani, Spania pierdea, în 1898, în războiul cu Statele Unite, cele din urmă vestigii ale unui trecut de glorie. Obosită şi desgustată, ea părea că nu mai are decât o imensă dorinţă de a trăi în linişte şi de a fi lăsată în pace. De la 1906, când a fost prezentă la conferinţa de la Algesiras. Spania n'a mai luat parte la nici un eveniment politic de o reală importanţă internaţională.

Dar focul războiului civil ardea înnăbuşit sub aparenţele unei unităţi naţionale nesigure, a unui regim constituţional formal şi a unor lupte de partide care purtau în ele germenii conflictelor fratricide de viitoare.

„Războiul civil — scrie Madariaga — reprezintă un eveniment obişnuit în istoria Spaniei. El începe prin conflictul dintre absolutism şi liberalism, care se transforma apoi în conflictul dintre militarism şi clericalism, pentru a sfârşi, într'un fel care nu corespunde nevoilor poporului, cu înţelegerea acestor două din urmă partide".

Exactă pentru trecutul Spaniei, când războaiele civile erau expresia unor lupte politice lăuntrice, formula lui Madariaga este neîndestulătoare spre a lămuri tragica încăierare a celor două Spanii din zilele noastre.

In afară de individualismul exasperat al rasei, care stă la origina luptelor lăuntrice. cauze adânci au pregătit treptat isbucnirea războiului civil: separatismul basc şi catalan: problema colonială, care a provocat divergenţe adânci între Spanioli; regimul agrar latifundiar, care a făcut din Spania un pământ fără oameni şi din Spanioli oameni fără lucru; situaţia armatei, care constituită în „Juntas de defensa" s'a transformat într'un sindicat profesional militar; lipsa de înţelegere a situaţiei, în fine, din partea bisericii catolice, care împietrită în tradiţiile ei, n'a înţeles chemarea timpului şi nu a ştiut să se adapteze la o stare de spirit şi la o situaţie socială nouă.

Câmpul a fost astfel lăsat liber marxismului internaţional, anarhismului specific spaniol şi separatismelor regionale.

Când în vara lui 1936 isbucnia războiul civil spaniol el era — încă dela început — expresia unei lupte de exterminare între ideia naţională şi socialismul internaţional, între forţele tradiţiei şi tendinţele obscure ale unor nemulţumiri populare adânci. Intr'o Europă ruptă în două de credinţe şi aspiraţii ireductibil duşmane, conflictul naţional spaniol deveni repede un simbol al dezacordului european. Dacă într'o mare măsură, războiul civil a fost forma spaniolă a luptei de ideologii europene, neînţelegerea europeană a ultimilor doi ani şi-a găsit platforma în conflictul de ideologii din Spania.

Marile Puteri joacă azi în Spania una din cele mai complicate partide diplomatice din istoria politică a lumii. Cu excepţia Marei Britanii, toate Marile Puteri europene au susţinut în Spania — în ciuda unei politici de neintervenţie formală — propriile lor interese, sub pretextul unei ideologii politice. La rândul ei, fiecare din cele două Spanii, slujeşte interesele diferitelor puteri continentale. Eşirea sângeroasă a Spaniei din tradiţionala ei pasivitate pune în lumina formidabila ei importanţă strategică. Prietenia sau duşmănia de mâine a Spaniei poate modifica adânc echilibrul european în Pirinei sau în Mediterana, în Africa de Nord sau în Atlantic.

Ce se va întâmpla? „Spania universală şi eternă", de care vorbeşte Unamuno, va lua locul „Spaniei nevertebrate", pe care o dispreţuieşte Ortega y Gasset? După doi ani de războiu, perspectivele viitorului sunt încă închise. Francisco Franco Baamonde smulge încet duşmanilor de acelaşi neam o biruinţă anevoioasă. Va fi el mâine în stare să redea ţării sale pacea şi unitatea şi să-i mentie faţă de cei care l-au ajutat o independenţă politică, necesară păcii europene, sau va pune Spania în serviciul naţionalismului internaţional?

Cine ştie? Mândră şi misterioasă, puţin ospitalieră, pentru străin, Spania de mâine îşi ascunde secretele. Dacă învăţămintele istoriei au vreo valoare, cei interesaţi la deslegarea enigmei spaniole pot medita la încheierile, pe care, după şase ani de războiu nefericit în Spania, Napoleon le formula în singurătatea tristei lui captivităţi dela Sfânta Elena:

„Acest nefericit războiu din Spania a fost causa cea dintâiu a tuturor nenorocirilor Franţei... Toate împrejurările dezastrelor mele ajung să se lege de acest nod fatal; el a distrus moralitatea mea în Europa, a complicat greutăţile mele, a servit la şcoală soldaţilor englezi... Acest nefericit războiu m'a pierdut".

Turburările din Palestina

Şeikul Abi Nurel Khatib, imamul moscheei lui Omar, — care a fost asasinat

xXO◇OXx

450 dolari-cursa cu avionul din America la Londra

New York, 16 (Rador). — *Pentru suma de 450 dolari un călător va putea fi transportat pe calea aerului, din America la Londra, în 24 ore, cel mai târziu la sfârşitul acestui an, — declară reprezentanţii societăţilor de navigaţie aeriană.*

In acest scop se vor organiza mai multe călătorii de studii, făcute pe distanţele cele mai scurte şi cu avioane de un tip cu totul nou, aflate acum în curs de construcţie la Seattle.

Serviciul aerian regulat între America şi Anglia va fi organizat, pe bazele de mai sus, într'un timp foare apropiat.

★

Dublin, 16 (Rador). — *Guvernul irlandez a încunoştiinţat guvernul francez că este dispus să-şi dea aprobarea pentru încercările de sbor spre America de Nord, pe care urmează să le facă în cursul acestui an compania „Air France Transatlantique".*

Se ştie că aceste sboruri se vor face pe deasupra Irlandei.

xXO◇OXx

Soldaţi britanici ucişi in luptele cu rebelii din India

Calcuta, 16 (Rador). — Se anunţă din Simla că 4 soldaţi britanici şi 2 soldaţi indieni au fost ucişi Joi în Waziristan, în cursul unei încercări făcută de infanterie, de a se apropia de peştera în care se ascunde fakirul din Ipi.

La această încercare coopera şi aviaţia.

O sărbătorire

Anul acesta marele nuvelist, Ioan Al. Brătescu-Voineşti, a împlinit venerabila vârstă de 70 de ani. Autorul, care a îmbogăţit literatura naţională cu volumele: In lumea dreptăţii, Intuneric şi lumină, Rătăcire, Din pragul amurgului, *a intrat de mult în patrimoniul spiritual al ţării noastre ca una din cele mai nobile şi mai reprezentative figuri ale sufletului românesc.*

Cugetătorul şi luptătorul naţionalist care, în personalitatea lui Ioan Al. Brătescu-Voineşti, îl complectează atât de fericit pe scriitor, a îmbogăţit gândirea şi conştiinţa naţională cu volumele In slujba păcii şi Huliganism, *cel din urmă apărut numai de câteva luni în librării.*

Publicul cititor datorează marelui scriitor, iubit ca puţini alţii, recunoştinţa caldă ce se cuvine unui strălucit maestru al scrisului.

Intemeindu-se pe sentimentul general de iubire şi de admiraţie, ziarul Universul, *împreună cu un numeros grup de scriitori şi ziarişti, a luat iniţiativa sărbătoririi d-lui Ioan Al. Brătescu-Voineşti pentru toamnă, la data potrivită, ce se va anunţa din timp.*

La această proectată manifestaţie omagială s'au asociat până acum ziarul Porunca-Vremii *şi revistele* Gândirea, Sfarmă-Piatră *şi* Universul Literar.

D. I. AL. BRĂTESCU-VOINEŞTI

Comitetul de organizare a sărbătoririi va fi prezidat de d. STELIAN POPESCU, *directorul ziarului* „Universul".

Problema preţului grâului

de TANCRED CONSTANTINESCU

Imprumut titlul articolului de faţă dela prietenul I. Răducanu, fost ministru (articolul său a apărut în Argus-ul dela 14 Iulie), pentru a examina aceiaşi problemă, însă din alt punct de vedere.

D. Răducanu observă cu drept cuvânt că situaţiunea de astăzi a pieţei grâului e păgubitoare atât pentru producători, cât şi pentru economia naţională şi pentru Stat.

Producătorii de grâu s'ar putea sindicaliza pentru a împiedeca scoborirea grâului sub un preţ echitabil. După părerea mea această sindicalizare e cu totul justificată şi necesară. Fără îndoială că ea nu va trebui să urmărească specularea consumatorilor, ci numai menţinerea unui preţ remuneratoriu pentru grâu.

E timpul ca marii agricultori să înceapă o acţiune în acest sens.

Dar şi Statul are şi el anumite obligaţiuni de îndeplinit.

In adevăr, Banca Naţională a României, lucrând pentru Stat, obligă pe exportatori să-i verse valuta forte obţinută, pe care le-o plăteşte cu anumite cursuri stabilite de ea însăşi, şi cari sunt departe de cele ale târgului liber.

Să precizăm prin un exemplu.

Cei ce importă grâul îl plătesc astăzi cu 71 dolari pentru 100 bushels, adică 71 do-

(Continuare in pag. 2-a)

După retragerea guvernamentalilor spanioli

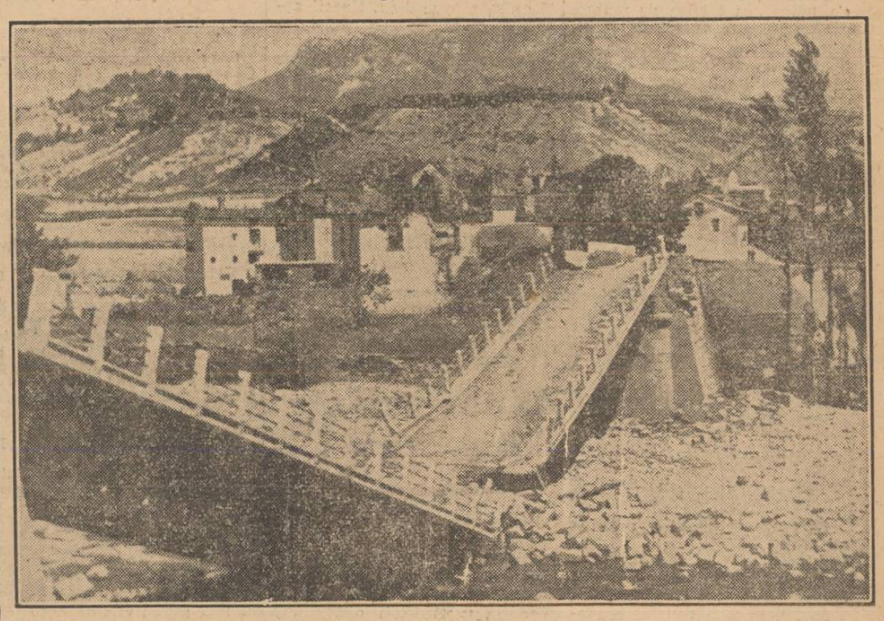

Spre a-şi proteja retragerea, guvernamentalii spanioli au aruncat în aer podul dela Ainsa.
In fund, în planul ultim, se vede lanţul munţilor Pirinei

SCRISORI DIN LONDRA

O carte interesantă

de AUGUR

xx

Londra, Iulie

Cititorii noştri ne vor scuza dacă, pentru odată, în loc să le vorbim de evenimentele la ordinea zilei, ne vom ocupă de o carte care a apărut de curând. In această carte, găsim fraze exprimând cu o limpezime pe care o invidiem, un principiu politic din cele mai esenţiale. Ea spune.

„Acolo unde nu există conflict şi unde nu sunt obstacole de învins, nu există nici istorie. Dificultăţile n'au făcut niciodată să dispară un popor sănătos şi care iubeşte viaţa. Căci un astfel de popor creşte şi se desvoltă în ciuda dificultăţilor, dacă nu chiar mulţumită lor. Un popor rămâne nemuritor, atâta timp cât e hotărît să trăiască, oricare ar fi mizeriile pe care i le provocă evenimentele. Popoarele mor când dispare instinctul lor vital şi voinţa lor de a trăi. Ele mor atunci când nu mai au dorinţa de a rezista, nici de a creşte nici de a crea şi când caută numai, pentru generaţia lor, asigurarea unei existenţe mohorîte".

Această citaţie e din cartea asupra Greciei antice, pe care o publică d. conte Stanislas Los care înainte de a se retrage la ţară, a fost consilier al ambasadei polone la Londra. Cercul cunoscătorilor artei diplomaţiei i-a recunoscut atunci un rang de maestru. Am simţit o mare mâhnire când cariera sa a fost întreruptă. Dar, constatăm că viaţa în fundul unei provincii îndepărtate, în loc de a însemnă sfârşitul diplomatului, aşa cum speraseră, poate, adversarii săi politici, n'a servit decât să facă să se nască talentul filosofului. Suntem îndemnaţi să vorbim aşa, fiindcă citim cartea pe care contele a publicat-o asupra Greciei antice. Această operă e remarcabilă prin independenţa eruditului ei autor. Tradusă în limba engleză sau franceză, ea va deveni o scriere clasică. Dar cartea poloneză rămâne proprietatea exclusivă a cunoscătorilor. Suntem mulţumiţi că am studiat limba poloneză îndestul spre a nu fi nevoiţi să aşteptăm o traducere, care să ne facă cunoscut conţinutul acestei opere surprinzătoare. Contele Los ne vorbeşte de Grecia de acum mai bine de două mii cinci sute de ani. Dar, avem impresia, că acesta nu e decât un subterfugiu spre a ne vorbi de timpurile de faţă. Cititorii noştri ştiu, dintr'o experienţă destul de lungă că n'avem obiceiul să ne entuziasmăm prea repede pentru o carte. Dar, facem excepţie pentru opera contelui Los. Ni se pare că merită toată atenţia noastră, această idee după care decăderea unui popor, ba chiar înfrângerea lui totală, nu sunt datorite deobiceiu, nici războiului, nici inegalităţii sociale, nici maltusianismului, nici altor cauze materiale, ci numai lipsii voinţei de a trăi şi de a supravieţui. Cheia relelor care năpădesc societatea modernă e aci. Tot aci e şi explicaţia slăbiciunilor democraţiilor şi a avântului altor regimuri sociale.

O societate, care îşi pierde încrederea în dreptul său de a exista, e mai dinainte condamnată. Nici un succes material n'o poate feri de catastrofa finală. Un popor care nu mai simte bucuria de a trăi şi de a umple pământul cu descendenţii săi trebue să dispară în folosul altor populaţiţi mai virile, chiar dacă acestea îi sunt inferioare prin calităţile lor fizice şi morale. Aceasta e legea pe care o stabileşte contele Los, după un studiu aprofundat al erei când vechea Grecie părea mai prosperă ca oricând. Această lege rămâne în vigoare şi în epoca noastră.

Avantagiul contelui Los e că d-sa e adversarul ideilor preconcepute. Aceasta înseamnă, că nu acceptă o idee, pentru că ea există în unele spirite. Faptele trebue să vie s'o confirme, sau ideea trebue să fugă dinaintea lor. Procedând în acest mod, autorul găseşte, de pildă, că perioada glorioasă a Greciei antice a fost extrem de scurtă, din punct de vedere al istoriei. Ea e cuprinsă în cei 250 de ani care s'au scurs între Marathon, când grecii şi-au stabilit prestigiul lor moral în proprii lor ochi, şi Cheroneea, când Filip Macedoneanul a distrus, în sfârşit, democraţia Atenei şi a Thebei. Două secole şi jumătate condensează marile fapte ale Greciei. In cartea sa, contele Los dovedeşte, că preponderenţa greacă era datorită nu numărului, ci radierii unei vitalităţi extraordinare. Secretul unui succes orbitor era în această încredere de sine, în preeminenţa culturală a Greciei. După cum observă autorul, ideea invincibilităţii spartanilor, de pildă, era atât de puternic înrădăcinată în spirite, încât numai faptul de a le rezista câtva timp era considerat ca un titlu de noblete. Iar acela de a lua câţiva din ei prizonieri era considerat ca o neasemuită ispravă războinică.

Un capitol extraordinar de interesant vorbeşte de primejdia tezaurizării, erijată în sistem guvernamental, aşa cum a fost practicată de imperiul persan contimporan cu Grecia antică. Contele Los nu se opreşte la victoriile lui Alexandru cel Mare fiul lui Filip Macedoneanul. Acestor victorii, totuşi, au proectat cultura greacă pe un spaţiu imens. Faptul ca adevărat important săvârşit de Alexandru, după contele Los, e că acest cuceritor a pus mâna pe rezervele de aur îngrămădite de regii persani le-a asvârlit în circulaţie, ceeace a avut drept rezultat să însufleţească relaţiile comerciale din lumea întreagă, cunoscută în antichitate. In adevăr, istoria ne informează, că Alexandru, după ce a luat fortăreţele în care persanii îşi păstrau rezervele lor de aur, a pus să le transporte pe spinarea a mii de cămile în oraşele pe care el le fondase pe litoralul Mediteranei. Vistiernicii cuceritorului primiră ordinul de a întrebuinţa aurul persan, spre a finanţa construcţiile regimului, dar şi de a-l împrumuta comercianţilor greci şi fenicieni pentru a înlesni relaţiile lor comerciale cu ţările îndepărtate. Urmă o extraordinară însufleţire în afacerile economice din întregul bazin al Mediteranei. Până la sfârşit, Roma profită. Ce lecţie pentru guvernanţii noştri cari se încăpăţânează să scoată aurul din circulaţie, spre a-l îngropa în fortăreţe blindate, cum fac, de exemplu, Statele-Unite.

Cartea contelui Los conţine deasemeni, observaţii remarcabile cu privire la rolul jucat de emigranţii din Grecia în desvoltarea imperiului lui Alexandru şi apoi în acela al romanilor. Paralela cu rolul evreilor în lumea modernă e din cele mai interesante.

Mari inundaţii in Manciuria

Kharbin, 16 (Rador). — **Linia de cale ferată transiberiană nu mai poate fi folosită din cauza revărsării râului Yalu. O bună parte din şini a fost smulsă de furia apelor, între Manciuli şi Kharbin.**

Restabilirea circulaţiei feroviare este foarte îngreunată din cauza că linia a fost distrusă în numeroase locuri.

Preşedintele Roosevelt între ziarişti

Am vorbit pe larg de tentativa unui cetăţean, — probabil un dement, — de a se sui în automobilul d-lui Roosevelt.
In clişeu, d. Roosevelt întreţinându-se cu ziariştii, cu ocazia conferinţei internaţionale a presei.